

Czym jest prekaryzacja?

ZSP Warszawa

kwiecień 2010

Od przeszło 20 lat, coraz trudniej jest znaleźć stałe zatrudnienie, z gwarantowaną podstawową pensją i ubezpieczeniem zdrowotnym. Pracodawcy szukają wszelkich oszczędności w imię „wzrostu gospodarczego”, który ma rzekomo skutkować wzrostem zamożności nas wszystkich. Jednak bezpośrednim efektem dążenia do jak największych zysków jest zanik stabilnego, gwarantującego opiekę zdrowotną i emeryturę zatrudnienia. Taką sytuację nazywa się właśnie “prekaryzacją”.

Słowo „prekaryzacja” oznacza w skrócie “wzrost niepewności pracy” od łacińskiego słowa precarius – wyproszony, dany z łaski. Tym terminem można określić zastępowanie bezterminowych umów o pracę umowami na czas określony, często umowami o dzieło nie gwarantującymi ubezpieczenia, lub zmuszanie pracowników do otwierania własnej działalności gospodarczej, dzięki czemu pracodawcy przenoszą koszty i ryzyko zatrudnienia na pracowników. Jest to szczególnie niekorzystne dla osób, które i tak znajdują się w trudnej sytuacji życiowej – np. samotnych matek. Pracodawcy wymagają od nich “elastyczności”, której nie są w stanie zapewnić ze względu na opiekę nad dziećmi. Takie osoby w nowych warunkach jako pierwsze tracą pracę, przez co ich trudna sytuacja zamienia się w tragiczną.

Innym typowym zjawiskiem jest zastępowanie stałej wysokości wynagrodzenia i przyznawanych automatycznie dodatków do wynagrodzenia składnikami warunkowymi, uzależnionymi od wyników finansowych przedsiębiorstwa i realizacji – często zawyżonych – celów narzuconych pracownikom. To kolejny sposób przenoszenia ryzyka związanego z prowadzeniem przedsiębiorstwa na pracowników, którzy mogą otrzymywać niższe wynagrodzenia w okresie, gdy firma osiąga mniejsze zyski.

Rozwiązania o których mowa wyżej stały się tak nieodłącznym elementem rynku pracy, że wielu mogą się wydawać naturalne. Pracownikom, którzy wierzą, że wzrost produktywności i zyskowności przedsiębiorstw wiąże się ze wzrostem wynagrodzeń i zatrudnienia, może się nawet wydawać, że w dłuższym okresie te zmiany będą korzystne. Realia są jednak inne. Tempo wzrostu produktu krajowego znacznie przewyższa wzrost zatrudnienia. Możliwe to jest dzięki wielokrotnemu zwiększeniu wydajności pracy już zatrudnionych pracowników. Ten wzrost wydajności przekłada się na wzrost zysków prywatnych przedsiębiorców, ale już nie na wzrost płac pracowników. Wiąże się z nim też trwałe bezrobocie „niepotrzebnych” pracowników.

Zatrudnienie w warunkach “prekaryzacji” jest szczególnie niebezpieczne dla pracowników branży budowlanej i wszystkich pracowników narażonych na wypadki przy pracy. Zasada pracy tymczasowej dla podwykonawców innych podwykonawców oznacza, że faktyczny zleceniodawca (tzw. „pracodawca użytkownik”) nie odpowiada za szkolenia BHP, choć prace odbywają się na terenie jego placu budowy lub jego zakładu. Poszkodowani pracownicy, którzy nie otrzymali wynagrodzenia w wyniku oszustwa jednego z podwykonawców lub którzy próbują uzyskać odszkodowanie za wypadek przy pracy natrafiają na niespodziewane trudności prawne, gdyż okazuje się, że ich pracodawca nie jest za nic odpowiedzialny i całą winę przerzuca na inne firmy w łańcuszku pośredników.

Reasumując, „prekaryzacja” oznacza pracę tymczasową zamiast pracy na stałą umowę, brak gwarancji ubezpieczenia zdrowotnego, płatnych nadgodzin, płatnego urlopu i zwol-

nienia chorobowego, oraz brak kontroli nad warunkami BHP w pracy, brak gwarancji stałego poziomu wynagrodzenia i możliwość utraty pracy w każdej chwili.

Anarcho-Biblioteka
Dobry pieróg to wywrotowy pieróg

ZSP Warszawa
Czym jest prekaryzacja?
kwiecień 2010

Wydane w piśmie Związku Syndykalistów Polski "Zapłata"

pl.anarchistlibraries.net